

Strategi

Program

Plan

Policy

Riktlinjer

Regler

Budget och verksamhetsplan 2026-2028

Vårgårda
kommun

Alliansens inriktning för Vårgårda kommun 2026–2028 .. 4**Urval av Alliansens prioriteringar 6**

Attraktivt boende	7
Hållbar miljö.....	7
Utvecklande skola.....	8
Konkurrenskraftigt näringsliv	8
Social hållbarhet – omsorg och fritid	9
Kultur och arbetssätt.....	9
Hållbar ekonomi och finansiering	10

Resultaträkning 2026–2028 11**Balansräkning 2026–2028 12****Investeringar 13****KOMMUNBIDRAG 2026 14****Syfte 15****Uppdrag och ansvar 15****Organisation 16****Så styrs Vårgårda 17****Vision, mål och uppföljning..... 17****Agenda 2030 och hållbar utveckling i Vårgårda 20****Inriktningsmål för god ekonomisk hushållning 21**

Hållbar miljö.....	22
Attraktivt boende.....	23
Utvecklande skola.....	24
Konkurrenskraftigt näringsliv	25
Social hållbarhet – omsorg och fritid	25
Kultur och arbetssätt.....	29
Hållbar ekonomi och finansiering	33

Uppföljning 35**Omvärldsanalys..... 36**

Megatrender.....	36
Tio viktiga trender som kan komma att påverka det kommunala uppdraget mot år 2035.....	36

Samhällsekonomisk utveckling..... 39

Befolkningsutveckling	40
-----------------------------	----

Strategisk utveckling av större vikt i verksamheterna**2026–2028 41**

Attraktiv arbetsgivare – kompetensförsörjning	41
Dialog med medborgarna stärker demokratin.....	41
Förändringar av lagar och styrdokument.....	42
Digitalisering inom verksamheterna	42
Civil beredskap.....	42
Vårgårdas tillväxt.....	43
Strategisk lokalförsörjning.....	43

Budgetförutsättningar 2026–2028..... 44**Ekonomisk analys 46**

Resultat.....	46
Soliditet	49
Kontroll.....	49
Balanskrav.....	50

Alliansens inriktning för Vårgårda kommun 2026–2028

Efter ett par år med svagt resultat för kommunen kan Alliansen nu för andra året stärka resultatet och därmed skapa resurser för framtiden. Satsningen på skolan där Alliansen gav ett rejält tillskott i budgeten för 2025, fortsätter för att skapa en skola i framkant. En tillfällig satsning som tidigare var riktad till bland annat kompetensutveckling läggs nu som permanent ramförändring och dessutom tillskjuts ytterligare medel. Sammanlagt är det en satsning på 2,5 miljoner kronor utöver demografiförändringar och löneökning. Dessutom fortsätter den lyckade satsningen på frukost på Gullhögs skolan.

Alliansen har under flera år haft en konsekvent satsning på skolan och vi börjar nu se lite positiva effekter av den. Mycket av de resurser som har tillskjutits har gått åt för att klara särskilda undervisningsgrupper där det över hela Sverige har skett en ökning, men tillskotten är så pass stora att det finns resurser att göra en förflyttning framåt för att skolan ska ligga i framkant. Resultaten i skolan har börjat bli bättre och det är inte bara tack vare mer resurser utan också ett konsekvent arbete av personalen med skolutveckling.

Att Vårgårda fortsätter växa är grunden för att det ska bli ett positivt resultat i budget. Men eftersom andelen barn i befolkningen minskar så behöver kommunen växa för att inte förskolor och skolor ska bli aktuella för nedläggning. Under 2024 minskade bostadsbyggandet till 25 bostäder och i kombination med att antalet personer i barnafödande ålder minskar och att antalet barn per kvinna minskar så har Alliansen en oro för hur vi på längre sikt ska möta detta. I det sammanhanget är det ändå en tröst att bostadsbyggandet på landsbygd verkar fortsätta och ligga på en god nivå.

Den nya miljöstrategin med skarpa mål som t ex att Vårgårda kommun ska sträva mot att bli klimatpositiv innebär att vårt miljöarbete måste fortsätta långsiktigt och tydligt. Energisnåla byggnader, att inte ha fler lokaler än nödvändigt är ett arbete som hela tiden pågår för att komma framåt.

I denna budget har Alliansen prioriterat att ha ett högt resultat. 3,4% eller nästan 33 miljoner är resultatet enligt budgeten. Kommunen har under många år investerat mycket, och det nya äldreboendet kommer att öka på lånen ytterligare. Ska kommunen långsiktigt ha resurser till verksamhet måste resultatet prioriteras för att hålla lånen på en lägre nivå. Inflationen som var och de höga räntor som då blev följden gjorde det tydligt att kommunen måste ha ett bättre resultat för att minska finansiella kostnader.

2026 och 2027 ser i prognoserna ut att bli hyggliga år för kommunerna, men framtiden är mer osäker och räntorna ser inte ut att minska mer än med något lite. Ska Vårgårda kommun kapa toppen på det befarade låneberget så behövs ett bra resultat, annars kommer räntekostnader att tvinga kommunen att skära ned verksamhet. De investeringar som har gjorts de senaste åren har varit till för att minska våra kostnader för underhåll, där Nås skola, Kullingshemmet och Björkhyddan var de fastigheter som kostade mest per kvadratmeter. Björkhyddan Kesbergs förskola och Västerbo förskola är ersatta med Kesbergets förskola, Kullingshemmet bygger kommunen om och nytt och Nås skola renoveras för att minska underhållskostnaden, och det gör att kommunen trots stora investeringar står bra rustad inför framtiden.

Resultatet används alltså direkt till investeringar eller till att betala av lån, det läggs inte på hög i någon kassakista. Ett gott resultat nu gör att Vårgårda står bättre rustad för framtiden.

Urval av Alliansens prioriteringar

Samhällsbyggnad

- 400 tkr för att servera frukost i Gullhögsskolan
- Minskning av underhållskostnader då fler fastigheter är ganska nybyggda och för att prioritera kärnverksamhet
- Rivning av slöjdmodulen på Gullhögsskolan

Miljö

- Fortsatt arbete för en fossiloberoende fordonspark
- Minskad energianvändning i kommunens fastigheter
- Nya prioriteringar utifrån miljöberedningens resultat

Skola

- 2,5 miljoner i permanent ramförändring för att stärka skolan
- 400 tkr utöver statsbidraget för att bygga upp bättre skolbibliotek

Omsorg

- 200 tkr för att kompetenshöja personal
- Stor investering i nytt äldreboende

Ekonomi

- Resultat på 3,4% för att bättre klara den stora investeringen i nytt Kullingshem

Kultur och fritid

- Satsning på skolbiblioteken

Uppdrag

- Uppdrag till samhällsbyggnad att hitta en bra permanent lösning på rivning av Kesbergsskolan och hur kommunen kan behålla skyddsrummen som finns där
- Inför nästa budget ha en mer långsiktig investeringsplan för kommunen

Attraktivt boende

Antalet färdiga bostäder minskade kraftigt under 2024 och flera större projekt flyttades framåt i tid. Under 2025 har det börjat vända lite och förhoppningen är att fler projekt ska komma igång. Något är påbörjat redan, och näringslivet i Vårgårda har satsningar som pågår och som kommer att ge arbetstillfällen. Då gäller det att Vårgårda står väl rustade med byggbar mark för bostäder både lägenheter och villor. Ett fåtal villatomter finns nu, och det är gott om möjligheter att bygga lägenheter.

Detaljplan Flaskeberget är klar, Hallaberget är på väg ut på samråd och arbetet på Fagrabo fortsätter. Dessutom pågår ett arbete med kvarteret Katten som är tänkt att byggas som en förlängning på Klövervägen. Detaljplan för verksamhetsområde Vårgårda norra (vid Rasta) pågår och får kommunen en uppgörelse med Trafikverket om vägen så kan den snart fastställas. På Vårgårda västra (Degrabo) pågår detaljplanearbete tillsammans med en entreprenör, och arbetet med Vårgårda östra (nära återvinningscentralen) har just startat. Kommunen har också köpt mark i Hoberg där det planeras bostadsbyggande.

Tyvärr fick kommunen göra en omstart med VA-nätet i Horla, men arbetet pågår för att det ska bli en bra avloppslösning. Ännu längre bort ligger arbetet med någon slags lösning för Hol, och då bör det ske i samband med att bostadsområdet i gamla grusgropen startas.

Kommunen har startat ett arbete med ny översiktsplan för hela kommunen. Detta är ett långsiktigt arbete som kommer att ta flera år, och dialog kommer att ske med många medborgare på många platser i kommunen. I samband med detta måste också ett arbete pågå för att fundera över hur Vårgårda kan bidra till att säkra elförsörjningen för vår industri och våra bostäder både med lokal elproduktion och bättre tillgång till elnät.

Hållbar miljö

Vårgårda kommun fortsätter att ha ett aktivt miljöarbete. Vår mångåriga satsning på biogasbilar övergår alltmer i elbilar då gasbilar helt enkelt inte längre finns på marknaden. Marknaden för biogas är dock större än bilar, och många industrier som idag använder naturgas efterfrågar biogas för att bedriva sin verksamhet på ett mer klimatneutralt sätt.

Under 2024 antog kommunfullmäktige en ny miljöstrategi utarbetad av en fullmäktigeberedning. Målen där är högt ställda, till exempel ska Vårgårda sträva mot att bli en klimatpositiv kommun, vilket innebär att kommunens verksamhet totalt sett ska minska utsläppen som är skadliga för klimatet. För att kunna nå det krävs långsiktigt och konsekvent arbete där kommunen minskar sin förbrukning och ökar återanvändning, minskar energiförbrukning och ser till att använda energi som påverkar klimatet minimalt. Ett viktigt steg i detta är att vi

håller fast vid bra miljöval i samband med byggnation, men också tänker noga över att vi utnyttjar de lokaler vi har på bästa sätt.

Kommunen håller också en god nivå när det gäller ekologiska varor, men prioriterar också svenskt kött och svenskodlad mat för att hålla en god och hållbar kvalitet, där vi vet att maten är producerad under goda förhållanden med låg användning av till exempel antibiotika. Kriget i Ukraina har gjort många fler medvetna om vikten av en svensk matproduktion om transporterna inte fungerar. Därför anser Alliansen det av högsta vikt att kommunen tar sitt ansvar för att köpa in svenskproducerad mat.

Utvecklande skola

Alliansens stora satsning i årets budget är på skolan. Ett tillfälligt anslag till bl a kompetensutveckling permanentas och dessutom ökas ramen så att det blir sammanlagt 2,5 miljoner vilket borde ge skolan möjlighet att möta fler och fortsätta utvecklingen mot en skola i framkant.

Sammanlagt för förskola, skola och gymnasiet är budgeten över 420 miljoner vilket totalt är en ökning med 10 miljoner sedan 2025.

Dessutom tillkommer ökade lönekostnader.

Alliansen vill fortsätta att servera frukost i Gullhögskolan. Det har visat sig vara en mycket lyckad satsning och avsikten är att behålla den under 2026 till att börja med. Om denna satsning permanentas får nästa års budgetberedning avgöra. En tillfällig satsning på 400 tkr görs också för att bygga upp skolbiblioteken, utöver det statsbidrag som kommunen fått.

I förskolan märks det minskade födelsetalet även i Vårgårda och framför allt slår det i tätorten. Det gör att avdelningar kommer att stängas då förvaltningen anpassar till antalet barn. Totalt i kommunen minskar gruppen 1–5-åringar med ungefär 50 barn mellan 2025 till 2026. I grundskolan går utvecklingen åt motsatt håll än så länge men 2030 kommer minskningen slå igenom även där. Att barnafödandet minskar är generellt över hela Sverige, och i de flesta kommuner slår det mycket hårdare än vad det gjort i Vårgårda så konstaterandet är att barnfamiljer gärna bor här.

Alliansen vill vara tydliga med att satsningen på skolan är långsiktig och kommer att vara prioriterad under många år framåt.

Konkurrenskraftigt näringsliv

Grunden till skatteinkomster ligger i att människor har arbete och att det finns ett starkt näringsliv. Därför strävar Vårgårda kommun efter att ha mycket goda relationer med våra företag. Företagen verkar uppskatta vårt sätt att arbeta och har därför gett Vårgårda högt betyg i företagsklimatsrankingen. Alliansen avser att fortsätta detta arbete som är en ständig färskvara.

Kommunen slutför nu arbetet med detaljplanen Vårgårda Norra, vid Rasta, strax norr om samhället för att få tillgång till ytterligare mark för verksamheter. Kommunen har också startat ett detaljplanearbete vid återvinningscentralen kallat Vårgårda Östra där ytterligare mark kan tas i anspråk för verksamheter. Dessa båda detaljplaner ligger helt i linje med den fördjupade översiktsplanen för småstaden Vårgårda. Dessutom är avtal med entreprenör skrivet om Vårgårda västra vid Degrabo.

Social hållbarhet – omsorg och fritid

Bygget av nytt äldreboende är inlett vid Kullingshemmet. Kostnaden för denna satsning är oerhört stor och det kräver att kommunen verkligen håller i sina driftskostnader för att klara denna investering. Riktningen är att bygga ett demensboende där våra äldre på ett enkelt sätt möter personal nära så att boendet känns tryggt för dem och deras anhöriga. Ett bra konstruerat bygge ger också en bättre arbetsmiljö för personalen och minskar driftskostnaden. Bättre arbetsmiljö bidrar till att kommunen lättare kan rekrytera och få rätt kompetens på plats.

Alliansen tillskjuter 200 tkr för att kunna kompetensutveckla vår personal för att ytterligare öka kvaliteten.

Digitalisering är också ett viktigt område inom omsorgen. Framtidens vårdinformationssystem kommer att kräva resurser på olika sätt. Digitalisering innebär också många nya sätt att utföra arbetsuppgifter t ex genom nattkameror och näthandel av livsmedel, vilket kommer att bidra till att personalen kan arbeta med omvårdnad i högre grad. Men framför allt kommer detta bidra till en bättre tillvaro för omsorgstagarna.

Lågkonjunkturen har tyvärr även i Vårgårda slagit lite och det kan på lång sikt innebära att kommunen får större kostnader på den sociala sidan. Men, totalt sett så har Vårgårda kommun mycket högre kostnader för omvårdnad än liknande kommuner så resan mot att komma i fas fortsätter med att ytterligare jobba med bättre arbetssätt.

Kultur och arbetssätt

Andelen heltidsanställda i Vårgårda kommun fortsätter att öka och det är en viktig jämställdhetsfråga för att främst kvinnor ska få bättre pensioner. Ett aktivt arbete med arbetsmiljöfrågor är också viktigt för att personalen ska känna trygghet och vilja fortsätta i kommunens viktiga verksamhet. Ett bra arbetsmiljöarbete leder också till lägre sjukfrånvaro och ett friskare liv vilket också sparar resurser för kommunen. Det behövs också ett aktivt arbete för att minska personalomsättningen. Därför har kommundirektören fortsatt ett anslag för det arbetet.

Hållbar ekonomi och finansiering

Alliansen prioriterar i denna budget ett högt resultat på sammanlagt nära 33 miljoner eller 3,4%. Detta är nödvändigt för att kommunen under många år investerat mycket, och det nya äldreboendet kommer att öka på lånen ytterligare. Ska kommunen långsiktigt ha resurser till verksamhet måste resultatet prioriteras för att hålla lånen på en lägre nivå. Inflationen som var och de höga räntor som då blev följderna gjorde det tydligt att kommunen måste ha ett bättre resultat för att minska finansiella kostnader.

2026 och 2027 ser i prognoserna ut att bli hyggliga år för kommunerna, men framtiden är mer osäker och räntorna ser inte ut att minska mer än i liten omfattning. Ska Vårgårda kommun kapa toppen på det befarade låneberget så behövs ett bra resultat, annars kommer räntekostnader att tvinga kommunen att skära ned verksamhet, och det är inte något som Alliansen vill. De investeringar som har gjorts de senaste åren har till en del varit till för att minska våra kostnader för underhåll, där Närunga skola, Kullingshemmet och Björkhyddan var de fastigheter som kostade mest per kvadratmeter. Björkhyddan, Kesbergs förskola samt Västerbo förskola är ersatta med Kesbergets förskola, Kullingshemmet bygger kommunen om och nytt och Närunga skola renoveras för att minska underhållskostnaden, och det gör att kommunen trots stora investeringar står bra rustad inför framtiden.

Resultatet används alltså direkt till investeringar eller till att betala av lån, det läggs inte på hög i någon kassakista. Ett gott resultat nu gör att Vårgårda står bättre rustat för framtiden. Skattehöjning är ett alternativ för att skapa ett bättre resultat, men kommunalskatten drabbar alla, även hushåll med liten inkomst och är därför ett redskap som ska användas med mycket stor försiktighet. Alliansen konstaterar att Vårgårda idag ligger något över medel i skatteuttag (även om det är något under medel för liknande kommuner) och det är ytterligare ett argument för att hålla skatten på samma nivå.

Allians för Vårgårda

Bengt Hilmersson (C) Mikaela Engström (M) Arne Olsson (KD) Christer Björnsson (L)

Resultaträkning 2026–2028

	Bokslut	Budget	Budget	Budget	Budget	
tkr	2024	2025	2026	2027	2028	
Verksamhetens nettokostnader	-840 013	-847 342	-869 943	-894 582	-925 892	
Planenliga avskrivningar	-43 075	-46 668	-51 402	-58 126	-60 338	
Verksamhetens nettokostnader	-883 088	-894 010	-921 345	-952 708	-986 230	
Skatteintäkter	640 609	676 892	702 533	734 294	765 934	
Generella statsbidrag	253 103	255 084	267 969	276 097	283 806	
Verksamhetens resultat	10 625	37 967	49 156	57 683	63 511	
Finansiella intäkter	2 869	2 000	2 000	2 000	2 000	
Finansiella kostnader	-12 745	-15 000	-18 184	-26 490	-28 912	
Resultat efter finansiella poster	749	24 967	32 972	33 192	36 598	
Extraordinära poster	-	-	-	-	-	
Årets resultat	749	24 967	32 972	33 192	36 598	
Resultat i % av skatteintäkter	0,1%	2,7%	3,4%	3,3%	3,5%	
Investeringsnivå	-130 458	-143 225	-131 080	-230 510	-132 235	
Egna tillförda medel	43 824	71 635	84 374	91 318	96 936	
Finansiellt över- resp underskott	-86 634	-71 590	-46 706	-139 192	-35 299	
Ack Egna medel/Externa lån		-516 240	-562 945	-702 137	-737 436	
Kommunbidrag	-886 550	-901 873	-932 542	-969 083	-996 232	
Kapitalkostnad - avskrivningar	43 075	46 668	51 402	58 126	60 338	
Kapitalkostnad - Internränta	15 709	21 463	24 201	28 732	22 420	
Gemensamma intäkter/kostnader	-12 247	-13 600	-13 004	-12 356	-12 417	
Avskrivningar	-43 075	-46 668	-51 402	-58 126	-60 338	
Verksamhetens nettokostnader	-883 088	-894 010	-921 345	-952 708	-986 230	
Gemensamma kostnader						
Omföring finansiell leasing	2 926	2 300	3 226	3 226	3 226	
Försäljning exploatering, mark m.m.	1 667		0	0	0	
Medfinansiering Gång- och cykelväg	-1 308	0	0	0	0	
Semesterlöneskuld och upplupna löner	289	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	
Pensionsutbetalningar inkl lönesk	-15 291	-14 300	-14 630	-13 982	-14 043	
Övrigt	-530	-100	-100	-100	-100	
Gemensamma kostnader	-12 247	-13 600	-13 004	-12 356	-12 417	
Invånare den 1/11 året innan	12 358	12 467		12 537	12 607	12 677
Utveckling skatteintäkter och generella statsbidrag				4,1%	4,1%	3,9%
Utveckling kommunbidrag				3,4%	3,9%	2,8%

Balansräkning 2026–2028

tkr	Bokslut 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028
TILLGÅNGAR					
Immateriella anläggningstillgångar	935	-			
Materiella anläggningstillgångar	997 341	1 108 333	1 188 011	1 360 395	1 432 292
Finansiella anläggningstillgångar	37 121	37 000	37 000	37 000	37 000
Summa anläggningstillgångar	1 035 397	1 145 333	1 225 011	1 397 395	1 469 292
Bidrag till statlig infrastruktur	0	0	0	0	0
Omsättningstillgångar					
Förråd/exploatering	1 965	2 500	2 500	2 500	2 500
Kortfristiga fordringar	105 522	117 395	138 799	148 517	152 973
Kortfristiga placeringar	-	-	-	-	-
Kassa och bank	56 404	36 645	69 640	44 938	50 644
Summa omsättningstillgångar	163 891	156 540	210 939	195 955	206 117
SUMMA TILLGÅNGAR	1 199 288	1 301 873	1 435 950	1 593 350	1 675 409
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Årets resultat	749	24 967	32 972	33 192	36 598
Resultatutjämningsreserv	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Övrigt eget kapital	410 937	421 165	446 132	479 104	512 296
Summa eget kapital	416 686	451 132	484 104	517 296	553 895
Avsättningar för pension	9 971	9 741	9 877	9 910	10 059
Avsättning E20	5 599	4 000	0	0	0
Övriga avsättningar	32 812	26 350	26 350	16 350	5 950
Summa avsättningar	48 382	40 091	36 227	26 260	16 009
Långfristiga skulder	538 165	637 393	748 165	908 165	988 165
Kortfristiga skulder	196 056	173 257	167 454	141 629	117 340
Summa skulder	734 220	810 650	915 619	1 040 339	1 101 532
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	1 199 289	1 301 873	1 435 950	1 593 350	1 675 409
Nyckeltal					
Soliditet	34,7%	34,7%	33,7%	32,5%	33,1%
Självfinansieringsgrad totala inv	33,6%	50,0%	64,4%	39,6%	73,3%

Investeringar

SKATTEFINANSIERADE INV UTG (tkr)	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028
Investeringsobjekt < 3 mkr			
Inventarier	-3 500	-3 605	-3 713
Reinvesteringar /Nyinvestering	-6 000	-6 180	-6 365
Underhåll	-5 000	-5 150	-5 305
Lokalanpassningar	-2 500	-2 575	-2 652
Skattefinansierade inv obj < 3 mkr	-17 000	-17 510	-18 035
Investeringsobjekt > 3 mkr			
Nytt äldreboende	-42 000	-84 000	-53 000
Inventarier nytt äldreboende	-1 300	-4 000	-4 000
Ombyggnad mottagningskök skolor	-1 300		
Behov av skollokaler i centrum	-7 000	-7 000	
Summa skattefinansierade inv obj > 3 mkr	-51 600	-95 000	-57 000
S:A SKATTEFINANSIERADE INV UTG	-68 600	-112 510	-75 035
Avgiftsfinansierade inv obj < 3 mkr			
Investeringsobjekt VA + Renhållning			
Hjultorps reningsverk	-20 000	-70 000	-40 000
Dagvatten utökning	-2 000	-2 000	-2 000
VA löpande underhåll och reinvesteringar	-9 480	-14 000	-14 200
Återvinningscentral renhållning	-16 000	-16 000	-1 000
Inköp kärl renhållning		-16 000	
Omlastningshall renhållning	-15 000		
Avgiftsfinansierade inv obj > 3 mkr	-62 480	-118 000	-57 200
S:A AVGIFTSFINANSIERADE INV UTG	-62 480	-118 000	-57 200
EXPLOATERINGSINVESTERINGAR			
Vårgårda Norra (Rasta m.fl. områden)	SP*		
Fagrabo Väst	SP*		
Kommunalt VA Horla	SP*		
Exploateringsinvesteringar	0	0	0
S:A EXPLOATERINGSINVEST. UTGIFTER	0	0	0
TOTALA INVESTERINGSUTGIFTER	-131 080	-230 510	-132 235

SP* = särskild prövning; innebär möjlighet till senare särskild politisk prövning av investeringsobjektet.

Tre års volym -493 825

KOMMUNBIDRAG

2026

	Kommun- bidrag 2025	Löne- kostnads- ökning 2025	Löne- kostnads- ökning 2026	Prisökning (externt)	Prisökning (internt)	Demografi- förändring 2026	Kapitalk. förändring	Förändrade driftsk. pga investering	Nationella beslut	Politiskt prio 2025 Tillfällig	Politiskt prio 2026 Tillfällig	Politisk prio Ram- förändr	Ram- växlingar	Kommun- bidrag 2026
Politisk verksamhet	8 534			280							391	600		9 805
KS utvecklingsmedel	500									-500	500			500
Kommunövergripande	26 876			775			-2			-1 000	1 000		-1 834	25 816
Kommunledningskontoret	19 217			106	61		24					67	-11	19 465
Kultur och Fritid	23 118			140	75		-83					-100	549	23 700
Personal/Ekonomi	16 482			47									1 743	18 272
IT	11 400			285			-643					432		11 474
Socialtjänst	143 240			1 059	111		-13		137	310	-310	-500	-224	143 810
Vård och omsorg	176 092			186	541	5 566	115		461		200	-1 000	-1 330	180 832
Samhällsbyggnad	38 208			94	25		7 174	536		-6 000	1 100	-165	-7 217	33 755
Förskola/Grundskola	338 025			808	1 624	27	24		249	-1 100	400	2 500	4 734	347 292
Gymnasium	73 688			822	163	-567	-30						576	74 651
Lönepott	16 685	4 881	12 963											34 529
Minskning PO till 40,66%	0		-3 013										3 013	0
Ökat PO till 41,39% (2027)	0		3 453											3 453
Kapitalkostnadsförändring	9 808						-4 617							5 191
Kommunbidragsram	901 873	4 881	13 403	4 602	2 600	5 026	1 948	536	848	-8 290	3 281	1 835	0	932 542

Syfte

Verksamhetsplanen med mål och budget är ett centralt verktyg för att styra Vårgårda kommuns verksamhet, i enlighet med kommunallagens bestämmelser. Den beslutas av kommunfullmäktige och utgör grunden för hur kommunen ska arbeta och utvecklas under de kommande åren.

Verksamhetsplanen för 2026–2028 visar den övergripande färdriktningen för kommunens utveckling. Genom planens mål och prioriteringar skapas förutsättningar för att styra mot långsiktig hållbarhet för Vårgårda kommun.

Uppdrag och ansvar

Regeringsformen (1974:152) definierar syftet med offentlig verksamhet:

Den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet.

Den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd ska vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten. (RF 1 kap 2§)

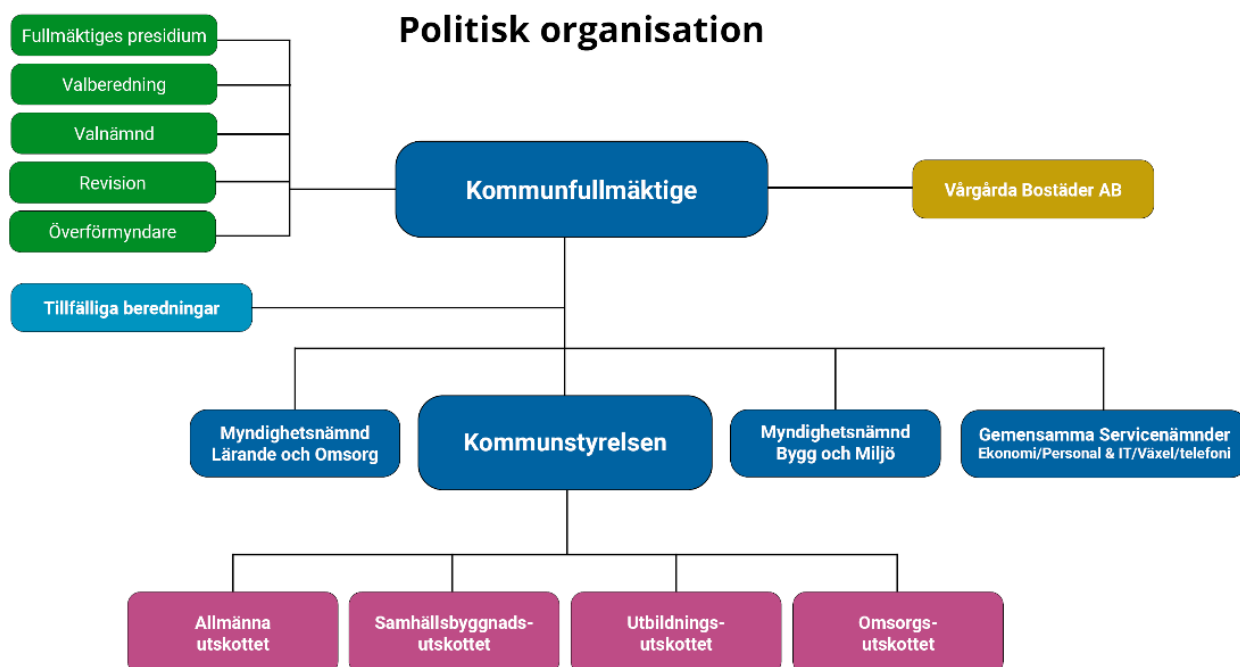
I kommunallagen (2017:725) regleras grunden för kommunal verksamhet:

Kommuner och regioner får själva ha hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller regionens område eller deras medlemmar (KL 2 kap 1§)

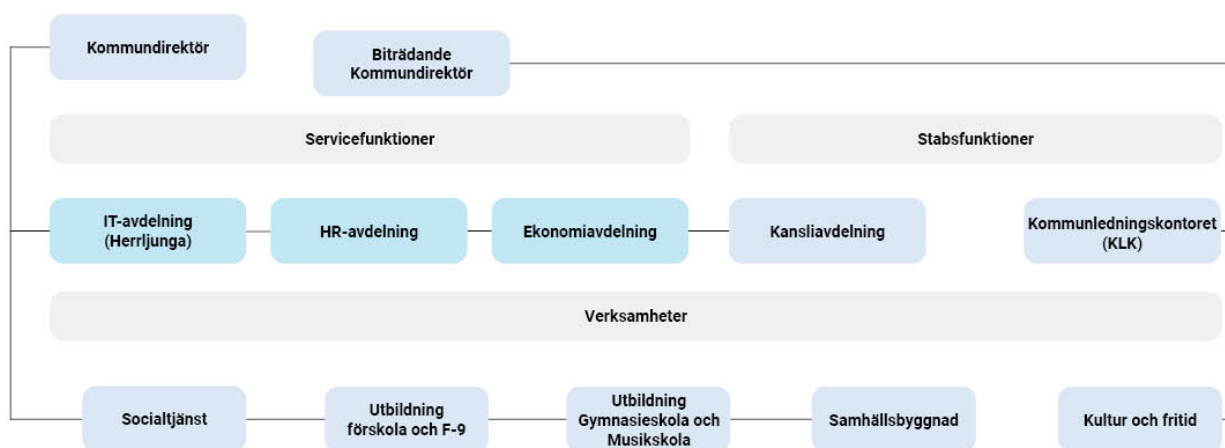
Kommunen har alltså ansvar för viktiga samhällsfunktioner som en del av den service som samhället ger till sina medborgare. En kommun får genom självstyre bestämma vad den ska arbeta med och i vilken omfattning, men måste ta sin utgångspunkt i att kommunen är till för medborgaren. Kommunen ansvarar bland annat för barnomsorg, utbildning, socialtjänst och äldreomsorg, liksom ansvaret för planering av bostäder, hälsoskydd, miljöskydd och räddningstjänst.

Respektive ansvarsområde har sina egna speciallagstiftningar som är styrande, utöver de kommunala styrdokument.

Organisation

Förvaltningsorganisation

Kommunförvaltningen utför den dagliga verksamheten i kommunen. Kommunen ansvarar för viktiga verksamheter som direkt berör de som bor, lever och verkar inom kommunens geografiska område.

Så styrs Vårgårda

Kommunens styrning utgår från kommunfullmäktiges viljeinriktning som uttrycks i vision och mål. Kommunens förtroendevalda bestämmer vad som ska göras och när det ska göras genom att prioritera insatser, fördela resurser och följa upp resultat. Kommunens verksamheter bestämmer hur det ska göras och av vem utifrån inriktning och tillgängliga resurser, så länge det inte är frågor som kräver principiella politiska ställningstaganden.

Vision, mål och uppföljning

Vision

I juni 2025 antog kommunfullmäktige Vårgårdas nya vision: ett strategiskt dokument som anger riktningen för kommunens långsiktiga utveckling. Visionen är ett uttryck för den politiska viljeinriktningen och ska fungera som en vägledande kompass för framtida beslut, prioriteringar och insatser.

Syftet med visionen är att skapa en gemensam riktning och målbild för framtidens Vårgårda – en plats där människor vill bo, leva och verka. Visionen ska inspirera till engagemang och delaktighet, och utgöra en grund för mobilisering och samskapande mellan kommun, invånare, föreningsliv och näringsliv. Hållbara samhällen byggs tillsammans med människor. Visionen är ett verktyg för att stärka Vårgårdas attraktivitet, framtidstro och gemensamma stolthet.

Visionen har tagits fram genom en bred och inkluderande process med bred politisk förankring. Totalt har 1128 personer bidragit med perspektiv och idéer – däribland barn och unga, äldre, företagare, föreningsaktiva, kommunanställda och politiker. Särskilt fokus har lagts på att involvera barn och ungdomar: 443 unga har lämnat synpunkter och förslag genom dialoger i förskola, grundskola och gymnasium. Detta har säkerställt att visionen speglar hela Vårgårdas befolkning och att den är formulerad på ett sätt som många kan känna igen sig i.

Visionen är ett av kommunens mest centrala styrdokument och har direkt påverkan på kommunens ledning och styrning. Den utgör en grund för det årliga budgetarbetet, där visionens inriktning konkretiseras i mål, prioriteringar och resursfördelning. Genom att koppla visionen till budgetprocessen säkerställs att kommunens verksamheter arbetar i samma riktning och att ekonomiska beslut bidrar till att förverkliga den långsiktiga målbilden. Visionen har bäring på kommunens inriktningsmål samt på samtliga tre dimensioner av hållbar utveckling: social, ekonomisk och ekologisk.

Vårgårda – här lyckas vi tillsammans!

Visionen är uppdelad i tre visionsområden, under den gemensamma målbilden.

Hos oss blir drömmar verklighet

Vårgårdaandan är alltid närvarande - vi hjälps åt, vill varandra väl och gör varandra bättre. Här är vi nyfikna, engagerade och stolta.

Genom samarbete, nytänkande och framåtanda vågar vi drömma stort. Vi bygger vår framtid med gemenskap och samverkan. Tillsammans med ett starkt närings- och föreningsliv når vi nya höjder.

I Vårgårda är framgången gemensam!

Känn dig som hemma

Vårgårda är en plats att längta till, här är det mysigt och fint. Oavsett om du bor här, flyttar hit eller besöker Vårgårda är det en plats där du är betydelsefull.

Här är en plats för glädje, välmående och rekreation. Vårgårda är en kommun att trivas i och här känns livet gott.

Välkommen hem!

En plats för trygghet och aktivitet

Vårgårda är en kommun för alla genom hela livet. Med en skola och omsorg i framkant lägger vi grunden för allas välmående. Vi tar ansvar och utvecklar vårt samhälle hållbart för framtida generationer.

Vi har goda kommunikationer, mötesplatser och aktiviteter för en meningsfull fritid i hela kommunen. Det skapar närhet, trygghet och gemenskap för människor i alla åldrar. Vårgårda centrum är levande och det är nära till vacker natur.

Här tar vi hand om varandra och vår miljö!

Agenda 2030 och hållbar utveckling i Vårgårda

År 2015 antog världens ledare Agenda 2030 – en gemensam handlingsplan för en hållbar utveckling med 17 globala mål och 169 delmål. Dessa mål ska bidra till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling och vara uppnådda till år 2030 i världens alla länder. Målen är nära sammanlänkade och beroende av varandra, vilket understryker vikten av ett helhetsperspektiv.

Hållbar utveckling innebär att tillgodose dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina. Det kräver att vi redan idag lever och agerar på ett sätt som säkerställer framtida generationers livsvillkor och valmöjligheter.

Kommunerna spelar en avgörande roll i omställningen mot ett hållbart samhälle. Enligt Svenska FN-förbundet påverkar kommunernas välfärdstjänster och service i hög grad möjligheterna att nå de globala målen – det som görs lokalt får effekter globalt.

I Vårgårda kommun är de globala målen integrerade i styrning och uppföljning. De tre dimensionerna av hållbar utveckling – ekonomisk, social och ekologisk – har varit vägledande i utformningen av målen och genomsyrar kommunens fokusområden.

Kommunens vision "Vårgårda – här lyckas vi tillsammans" är en ledstjärna i arbetet med hållbar utveckling. Genom att samverka och ta gemensamt ansvar för framtiden skapar vi

förutsättningar för ett inkluderande, rättvist och hållbart samhälle.

Inriktningsmål för god ekonomisk hushållning

Kommuner ska bedriva sin verksamhet med god ekonomisk hushållning – både inom den egna organisationen och i verksamhet som bedrivs genom exempelvis helägda bolag. Kommunfullmäktige har ansvar för att fastställa mål för god ekonomisk hushållning, vilket utgör en viktig del av kommunens styrning.

De nuvarande inriktningsmålen antogs av kommunfullmäktige inför 2024 och ligger fortsatt till grund för styrningen. Styrningen förändrades till att fokusera mer på effekter för de som bor, lever och verkar i Vårgårda. Målen präglas av systemsyn och att från invånarens perspektiv se verksamheten som en helhet, som samverkar för att nå ett gemensamt syfte.

Vårgårda kommuns verksamhetsplan innehåller sju inriktningsmål som konkretiserar den politiska viljeinriktningen. Alla verksamheter har inte ett eget mål, men det innebär inte att de är mindre betydelsefulla.

För att möjliggöra uppföljning och bedömning av måluppfyllelse kopplas ett antal nyckeltal till varje inriktningsmål. Dessa nyckeltal redovisas vid uppföljningar med siffror och trendpilar, vilket ger en tydlig bild av utvecklingen över tid. För att uppföljningen ska vara relevant och användbar krävs en kontinuerlig dialog mellan politik och förvaltning.

Bedömning av god ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen ska kommuner bedriva sin verksamhet med god ekonomisk hushållning. I Vårgårda kommun görs den samlade bedömningen av god ekonomisk hushållning utifrån måluppfyllelsen av kommunens inriktningsmål. Dessa mål speglar kommunens prioriterade utvecklingsområden och är centrala för att uppnå en långsiktigt hållbar och effektiv verksamhet.

Vårgårda kommun bedömer måluppfyllelse utifrån fyra nivåer; icke godtagbar, godtagbar, god samt mycket god

För att kommunen ska anses uppfylla kravet på god ekonomisk hushållning krävs att en majoritet av inriktningsmålen bedöms ha minst godtagbar nivå. Bedömningen baseras på:

- Genomförda aktiviteter i verksamheterna som bidrar till respektive mål
- Resultat och nyckeltal som följs över tid
- En samlad analys utifrån kommunens mål och hur verksamheten bidrar till effekter för invånare inom ramen för budgeten.

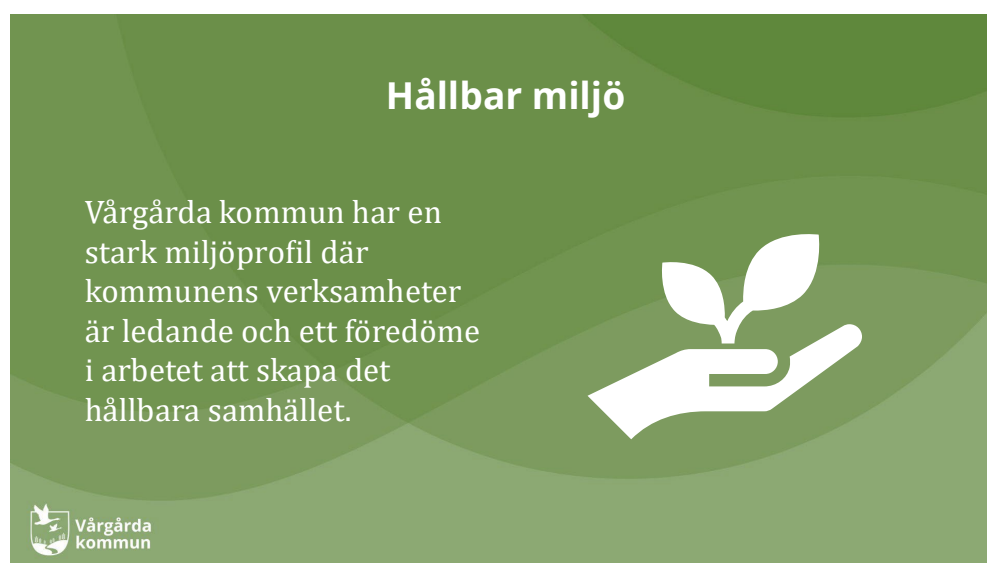
Den samlade bedömningen redovisas i delårs- och årsuppföljningar, där även utvecklingsområden och vidtagna åtgärder presenteras.

Bedömningen utgår från ett helhetsperspektiv där verksamheternas

insatser, resultat och effekter vägs samman för att ge en tydlig bild av hur kommunen arbetar mot en hållbar utveckling – ekonomiskt, socialt och ekologiskt.

I Vårgårda kommun är de globala målen integrerade i styrning och uppföljning. De tre dimensionerna av hållbar utveckling – ekonomisk, social och ekologisk – har varit vägledande i utformningen av målen och genomsyrar kommunens fokusområden.

Kommunens vision "Vårgårda – här lyckas vi tillsammans" är en ledstjärna i arbetet med hållbar utveckling. Genom att samverka och ta gemensamt ansvar för framtiden skapar vi förutsättningar för ett inkluderande, rättvist och hållbart samhälle.

Stark miljöprofil

Vårgårda har en stark miljöprofil där långsiktighet och helhetssyn tillsammans med tydliga mål och strategier skapar förutsättningar för det hållbara Vårgårda. Kommunens nya miljöstrategi antogs i december 2024 och pekar ut riktningen för kommunens arbete.

Kommunen är ett föredöme

Vårgårda kommun vill vara ett föredöme och inspirera medborgare, företag och föreningar i att hjälpa till att nå inriktningsmålet. Strategin för det arbetet tar avstamp i kommunens miljöstrategi. Kommunen har ansvar för och kontakt med medborgare i alla åldrar och det är därför viktigt att kommunen är ett föredöme och påverkar genom faktiska handlingar.

När det gäller klimatlöften, som är en del av de mål som Västra Götalandsregionen antagit, har Vårgårda kommun antagit fler mål än de flesta andra kommuner i regionen.

Nyckeltal för inriktningsmålet

Andelen svenskproducerade livsmedel i kommunens verksamheter mätt i kronor

Andelen fossilfria fordon av det totala antalet personbilar och lätta lastbilar i kommunkoncernen.

Mängd insamlat mat- och restavfall, kg/invånare

Energiförbrukning i kommunförvaltningens verksamheter, kilowattimmar per kvadratmeter och år (normalårsjusterat)

Attraktivt boende

I Vårgårda finns en mångfald av boenden i attraktiva och goda miljöer för alla livssituationer.

Mångfald av boenden

Mångfald i kommunens bostadsbestånd kan ses ur flera perspektiv. Förutsättningarna för att bosätta sig på landsbygden och i tätorten är olika, särarten i olika boendeformer och miljöer bör behållas. Det finns en tydlig efterfrågan av bostäder både på landsbygden och i tätorten och kommunen behöver balansera dessa behov och utveckla bebyggelsen i alla delar av kommunen. I tätorten behöver det finnas en planberedskap både för kommunal mark och för mark som ägs av privata aktörer. På landsbygden är det viktigt att arbeta med privata markägare och att

kommunen har en effektiv och ändamålsenlig process för de som vill bygga bostäder.

Det behöver finnas en bred förankring kring de målsättningar och styrdokument som påverkar kommunens utveckling inom bostadsbyggandet, i allt från översiktlig planering till riktlinjer för bostadsförsörjning och exploatering. På så sätt kan förverkligandet av målet och dess intentioner genomföras på ett effektivt sätt.

Attraktiva och goda miljöer

För att få fler människor att vilja flytta till Vårgårda behöver arbete ske i enlighet med fokusområdena i kommunens vision. Samarbetet med bostadsmarknadens aktörer är fortsatt viktigt, genom att arbeta tillsammans stärks Vårgårdas attraktionskraft.

Försäljningen av tomter avsedda för villor har ökat kraftigt de senaste åren och det är en utmaning för kommunen att kunna planera för byggklara tomter i den utsträckning som efterfrågan har ökat. Planprogram tas fram för att säkerställa goda miljöer på lång sikt. För att ytterligare kunna leva upp till målet behöver kommunen se över framtida strategiska markköp.

För alla livssituationer

Alla invånare har behov av boende under hela livet, men behovet ser olika ut under livets gång och beroende på vilka förutsättningar och preferens man har. Målet är att man ska kunna leva och trivas i Vårgårda genom hela livet och oberoende av vilken livssituation man befinner sig i, då är det viktigt att det finns olika typer av boenden. Olika stora boendeytor, trädgårdar och upplåtelseformer kan kommunen vara med och påverka. Det finns även medborgare som, på grund av sin livssituation, har behov av mer anpassade boenden än vad som finns på den reguljära bostadsmarknaden och då behöver kommunen erbjuda den typen av anpassade boenden.

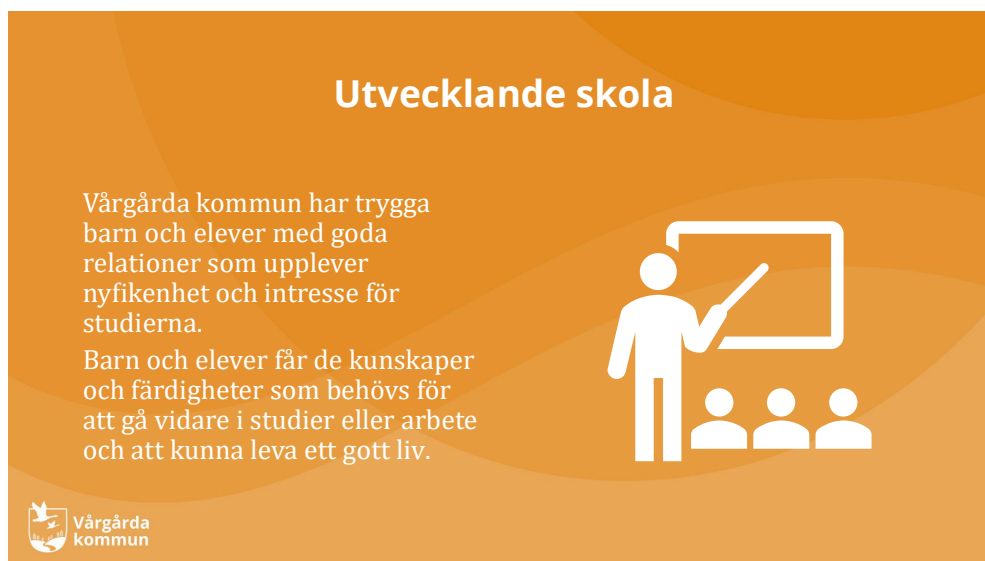
Nyckeltal för inriktningsmålet

Antal invånare i kommunen

Flyttnetto (skillnad mellan antal inflyttade till kommunen och antal utflyttade från kommunen)

Antal nya bostäder fördelat på tätort/landsbygd

Trygga barn och elever med goda relationer

Alla barn och elever ska känna sig trygga i skolan. Trygghet och studiero är en viktig förutsättning för att barn och elever ska trivas, utveckla kunskaper samt utveckla förmågor och färdigheter. Alla barn och elever ska få mötas utifrån tillitsfulla relationer där alla blir sedda och får det stöd de behöver. Inom alla enheter ska det finnas ett aktivt arbete för att skapa trygga relationer. Närvaro är en viktig förutsättning för att lyckas i skolan. Alla enheter ska arbeta med tillgängliga lärmiljöer och utveckla arbetssätt som utvecklar kunskaper, skapar trygghet samt främjar närvaro.

Nyfikenhet och intresse för studierna

Barn och elever ska få en utbildning och undervisning med hög kvalitet på vetenskaplig grund. Individen ska få utveckla förmågor, kunskaper och värden. Barn och elever ska mötas med höga förväntningar och tron på att alla kan utvecklas utifrån sina förutsättningar. Det är viktigt med ett aktivt utvecklingsarbete för att utveckla olika arbetsformer och därigenom ta tillvara elevernas nyfikenhet och intresse så de kan utveckla sina kunskaper. Fritidshemmet tillsammans med förskoleklassen är verksamheter som likaså ska bidra till att elever utvecklar sina förmågor, kunskaper och intressen. I programteam och ämnesgrupper på gymnasieskolan identifieras årligen ett utvecklingsområde där arbetssätt utvecklas för att göra undervisningen mer intressant.

Kunskaper och färdigheter

Ett av skolans viktigaste uppdrag är att utveckla alla barns och elevers kunskaper, förmågor och färdigheter. Genom både djupa och breda ämneskunskaper får barn och elever möjlighet att utveckla sina kunskaper vidare. Undervisningen ska vara varierad och stimulerande

för alla sinnen och leda till att eleven utvecklas sina kunskaper så långt möjligt. Skolan ska bedriva ett systematiskt och långsiktigt arbete för att främja elevernas språk-, läs- och skrivutveckling, med start i förskolan och de tidiga skolåren och genom en kontinuerlig progression genom hela skolgången. Språk-läs- och skrivförmåga samt matematiska färdigheter ska utvecklas och stärkas genom en målmedveten pedagogisk insats i samtliga årskurser.

Verksamhetens kvalitet ska följas upp genom ett systematiskt kvalitetsarbete som leds av rektor. Barn och elever ska göras delaktiga och ha inflytande över sin skolgång utifrån ålder och mognad. Enheterna ska analysera sin verksamhet för att utveckla den och vid behov förändra och sätta in rätt åtgärder. Åtgärderna ska utvärderas regelbundet.

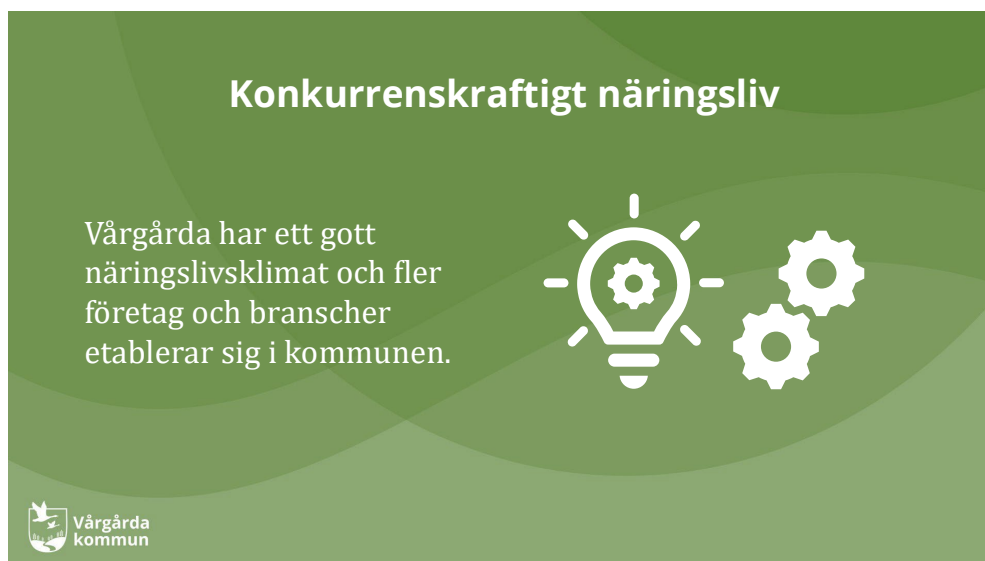
Ett gott liv

Skolan har i uppdrag att förmedla och förankra grundläggande värden och främja barnen och elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället. Skolan ska samarbeta med andra aktörer för att främja barn och elevers utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare. Samarbeten ska främjas med kultur- och idrottsföreningar, med bibliotek samt andra aktörer för att bidra till barn och elevers utveckling. Samarbete och samverkan med andra kommunala verksamheter, vårdinstanser och myndigheter är en självklarhet i syfte att få helhetsperspektivet kring familjers, barn och elevers behov.

Nyckeltal för inriktningsmålet

Elevers upplevelse av trygghet i årskurs 5 (medelvärde) Andel positiva svar i %
Elevers upplevelse av trygghet i årskurs 8 (medelvärde) Andel positiva svar i %
Elevers upplevelse av stimulans i årskurs 5 (medelvärde) Andel positiva svar i %
Elevers upplevelse av stimulans i årskurs 8 (medelvärde) Andel positiva svar i %
Elevers upplevelse av stöd i årskurs 5 (medelvärde) Andel positiva svar i %
Elevers upplevelse av stöd i årskurs 8 (medelvärde) Andel positiva svar i %
Andel (%) elever i åk 3 som bedöms uppfylla målen för svenska
Andel (%) elever i åk 3 som bedöms uppfylla målen för matematik
Andel (%) elever som har lägst betyget E i samtliga ämnen efter årskurs 6.
Andel (%) elever som har lägst betyget E i samtliga ämnen efter årskurs 9.
Andel (%) elever som är behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan.
Gymnasieelever med examen inom 4 år, kommunala skolor, andel (%)
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)

Gott näringslivsklimat

Vårgårda har som mål att vara en ledande företagskommun, med tillgång till kompetens, mark, lokaler och möjlighet att starta nytt, driva, samverka och utvecklas. Vårgårda vill vara en attraktiv plats att driva och utveckla företag på. Näringslivsklimat påverkas av flera saker, men kommunen behöver hela tiden utveckla de processer som stödjer Vårgårdas goda näringslivsklimat och fortsätta utveckla samverkan med näringslivet.

En av framgångsfaktorerna inom området är intresseföreningen Center of Innovation (COI), kommunen avser att fortsätta stötta COI:s arbete med näringslivsutveckling. COI kan skapa gemensamma arenor och forum där samverkan mellan företag och kommun kan hjälpa till att lösa de utmaningar som näringslivet i Vårgårda står inför.

Etableringar i kommunen

Vårgårda kommun har goda förutsättningar för att attrahera etableringar av flera företag i Vårgårda. Här finns god infrastruktur och ett logistiskt attraktivt läge mitt i en mycket expansiv region. Vårgårda är sedan flera år känt för sitt goda näringslivsklimat, vilket ofta förenklar dialogen med potentiella etableringar och kan fungera som ett argument för etablering.

För att möjliggöra fortsatta etableringar ska påbörjade detaljplanearbeten färdigställas och kommunen ska möjliggöra att se över strategiska markköp för att kunna säkerställa att framtida etableringar väljer Vårgårda. Samtidigt ser kommunen positivt på de etableringar som kompletterar eller stärker kommunens befintliga näringsliv, eftersom näringslivets utveckling är en viktig del i det hållbara samhällsbygget.

Nyckeltal för inriktningsmålet			
Placering i Svenskt Näringslivs företagsranking.			
Företagsklimat enligt Öppna jämförelser (Insikt) -totalt, index			
Antal nystartade arbetsställen per 1000 invånare, 16–64 år			
4 GOD UTBILDNING FÖR ALLA 	8 ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR OCH EKONOMISK TILLVÄXT 	9 HÅLLBAR INDUSTRI, INNOVATIONER OCH INFRASTRUKTUR 	12 HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION

Ett gott liv i Vårgårda

Att leva ett gott liv Vårgårda handlar om många olika delar och är individuellt. Det finns dock delar som berör de allra flesta, att ha en fungerande skolgång eller ett arbete att gå till, att ha en god hälsa, att ha tillgång till ett umgänge med andra och att det ska finnas tillgång till olika sysselsättningar för fritiden. Detta gäller såväl de yngsta barnen, de äldsta vuxna och alla däremellan. Förutom kommunens olika ansvarsområden är föreningslivet och civilsamhället i hög grad med och bidrar till möjligheten att leva ett gott liv i Vårgårda.

Insatser av god kvalitet

En del i det kommunala uppdraget är att erbjuda behovsprövade insatser till personer som är i behov av dessa. Insatserna ska hålla en god kvalitet och vara individanpassade. Detta är ett led i att utjämna de olika förutsättningar i livet som varje individ har med sig. För att kunna erbjuda goda insatser krävs kompetenta medarbetare och uppdragstagare vilket är nyckeln till den upplevda kvaliteten.

Nyckeltal för inriktningsmålet
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)
Brukarbedömning LSS gruppboende - brukaren trivs alltid hemma, andel (%)
Brukarbedömning LSS daglig verksamhet - brukaren trivs alltid på sin dagliga verksamhet, andel (%)
Andel (%) barn i befolkningen som ingår i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd
Arbetslöshet statistik från Arbetsförmedlingen, andel (%)
Andel (%) elever i musik- eller kulturskola, 6–15 år
Antal deltagartillfällen i idrottsföreningar per invånare 7–20 år

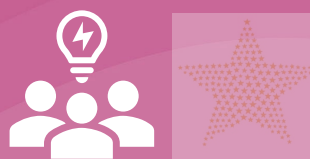

Kultur och arbetssätt

Vårgårda kommun har engagerade och ansvarstagande medarbetare och ledare.

Alla arbetar för det gemensamma uppdraget och bidrar till att utveckla och förbättra verksamheten.

De skapar värde tillsammans med och genom dialog med de som bor och verkar i Vårgårda.

Engagerade och ansvarstagande medarbetare och ledare

För att tillgodose behoven hos den verksamheten är till för och skapa goda resultat krävs motiverade och engagerade medarbetare och ledare. För att öka motivationen hos medarbetare och ledare behövs ett tillitsbaserat arbetssätt med handlingsutrymme. Engagemang är enligt forskning den faktor som skapar goda och hållbara resultat i verksamheter över tid.

Ett hållbart och långsiktigt ledarskap med goda förutsättningar samt engagemang från kommunens ledning på alla nivåer är grundläggande för att skapa goda resultat som håller över tid. Ledare och medarbetare ska sträva mot att nå mätbara, konkreta resultatförbättringar för dem verksamheten är till för. En god och kontinuerlig dialog är viktig för att nå detta.

Arbeta för det gemensamma uppdraget

Kommunens verksamhet ska utgå ifrån behov och syfte, vilket handlar om att göra rätt saker utifrån syftet. Den mest grundläggande förutsättningen för att kunna göra rätt saker är att föra dialog kring varför verksamheten finns, det vill säga verksamhetens syfte. Det är också viktigt att klargöra vilka individer eller andra organisationer som verksamheten är till för, samt vilka behov dessa har. Syftet och behoven är därefter vägledande för arbetssättens utformning och förbättringsarbeten.

Värde skapas genom dialog

En kontinuerlig och systematisk dialog med de som bor och verkar i Vårgårda är nödvändig för att ta reda på behoven. Dialogen syftar till att stärka handlingsutrymme, kunskap om förbättringsområden och utveckling.

Verksamheterna ska arbeta aktivt med att förbättra arbetssätten utifrån förändrade och framtida behov hos dem kommunen är till för.

Strategi för kompetensförsörjning

Strategin utgår ifrån målets inriktningstext och anger riktning. Arbetet med kompetensförsörjning är en gemensam angelägenhet för kommunens alla verksamheter. Omvärldsbevakning visar att kompetensförsörjning och kompetensbrist är en viktig trend som påverkar välfärdens förutsättningar, så även Vårgårda kommun. Med utgångspunkt i strategier framtagna av SKR formuleras strategiskt arbete övergripande för kommunen. ARIUBA är en akronym och står för att attrahera, rekrytera, introducera, behålla och avsluta. ARIUBA beskriver de olika delarna som ingår i begreppet kompetensförsörjning. Delarna är i realiteten inte särskilda från varandra utan löper integrerat.

Synliggöra och stärka arbetsgivarvarumärket

Att arbeta i Vårgårda kommun ska upplevas som ett viktigt och meningsfullt arbete hos en modern arbetsgivare. Samverkan, dialog och inflytande ska vara naturliga inslag i arbetssätten. Kommunen ska arbeta systematiskt med att stärka och synliggöra arbetsgivarerbjudandet för befintliga och potentiella medarbetare. Transparens och intern samt extern kommunikation är viktiga delar för

att bygga förståelse och stolthet för arbetet och helheten i det kommunala uppdraget. Lönepolicy för Vårgårda kommun bidrar till att synliggöra inriktningen inom lönepolitiken. Detta område stärker såväl "behålla" delen samt "attrahera" och "rekrytera" – delarna av ARIUBA.

Friskfaktorer och hållbarhet

Vårgårda kommun ska arbeta systematiskt och långsiktigt med arbetsmiljöarbete, såväl i vardagen som strategiskt. Forskning om vad som bygger medarbetarengagemang, hållbart arbetsliv och helhetssyn på arbetsmiljö- och målarbete ska vara vägledande. Kommunen vill ta tillvara den kompetens som finns i organisationen och verka för hållbara arbetsvillkor över tid med både främjande, förebyggande samt åtgärdande insatser. Detta område stärker "behålla" delen av ARIUBA-arbetet.

Rätt kompetens och bred rekryteringsbas

Vårgårda ska se och ta tillvara befintliga medarbetares kompetens och kapacitet på ett bra sätt för att minska behoven av fler anställningar. Utveckling och omställning ska främjas och arbetssätten ska kontinuerligt utvecklas. Inriktningen är helhetssyn och samarbete.

Kommunen ska bredda sin rekryteringsbas genom att informera om och skapa möjligheter att möta arbetet i offentlig sektor. Praktik för gymnasieelever, mottagande av högskole- och yrkeshögskolestudenter, mottagande av feriejobbare och andra liknande insatser stärker möjligheterna att tidigt knyta kontakt och skapa inblick i kommunens arbete. En nära samverkan med samhällets olika aktörer inom kompetensförsörjning är naturlig, såväl med högskolor och universitet som andra aktörer, till exempel Arbetsförmedlingen. Detta område stärker "attrahera" och "rekrytera"- delarna av ARIUBA.

Ledarskapets betydelse

Ledarskapet och ledaren som arbetsgivarföreträdare har betydelse för möjligheten att attrahera och behålla kompetenta medarbetare. Ledaren behöver främja ett öppet klimat och samverkan utifrån helhetssyn, samt leda utveckling av arbetssätt utifrån syftet. Ledare behöver för att lyckas med detta ha hållbara uppdrag och stödfunktioner utifrån behov. Systematisk ledarskapsutveckling är en naturlig del av arbetet och syftar till att stärka ledaren i sin roll utifrån de omvärldsutmaningar som påverkar arbetet på kort och lång sikt. Detta område stärker "attrahera" och "behålla"-delarna av ARIUBA.

Samverkan

Samverkan och samarbete är en viktig del i att långsiktigt lyckas med kompetens-försörjningsutmaningen. Samverkan med andra

aktörer/kommuner ska främjas utifrån relevanta behov och inriktningen är att samverkan ska leda till ett mervärde, där samverkan och samarbete ger effektivare organisation och/eller förbättrad service, jämfört med om frågan hanterats enskilt i Vårgårda kommun.

Strategi för verksamhetsutveckling med stöd av teknik

Strategin utgår ifrån målets inriktningstext och anger riktning. Verksamhetsutveckling med stöd av teknik används som begrepp för att beskriva det som också kallas digitalisering. Digitalisering är ett sätt att utveckla verksamheternas arbetssätt utifrån medborgarens behov och verksamheternas syfte, varför det blir relevant att använda begreppet verksamhetsutveckling.

Digital infrastruktur

Digital infrastruktur är en förutsättning för att kommunen ska lyckas med arbetet att vidareutveckla innovativa lösningar som bidrar till utvecklingen av nya arbetssätt. IT-stödet är avgörande för att infrastrukturen fungerar och servicenämnd växel/telefoni/IT skall verka för ett sömlöst och effektivt flöde i infrastrukturen.

Ledarskap för verksamhetsutveckling med stöd av teknik

Digitalisering av arbetssätt och införande av nya lösningar sker i en kontext där kärnverksamheten ytterst äger prioritering och säkerställer att arbetssätt utvecklas. Ledarskapet ska främja delaktighet och engagemang och ta tillvara förändringsinitiativ i en tillåtande kultur. Detta är nära sammankopplat med inriktningsmålets intentioner.

Utveckling med hjälp av ny teknik är syftes- och behovsdriven

Syftet med verksamheten och invånarens behov styr arbetet med vilka digitaliseringsinitiativ som prioriteras. Utgångspunkten ska vara nyttan för kommuninvånaren, i form av effektivare verksamhet, ökad kvalitet eller förenklade kontakter och service.

Innovation

Innovation handlar om att utveckla helt nya processer genom ständig förnyelse. Innovation hänger nära samman med en tillåtande kultur och en utvecklad problemlösning. Inriktningen är innovation som tar avstamp i de behov och den efterfrågan som finns och de utmaningar som finns lokalt och i omvärlden. Innovation kan ske både i det stora och det lilla sammanhanget. Samverkan och utbyte med såväl andra kommuner som andra organisationer för att omvärldsbevaka är en viktig faktor.

Nyckeltal för inriktningsmålet		
Medarbetarenkäten - Hållbart medarbetarengagemang – totalindex; motivationsindex, ledarskapsindex och styrningsindex		
Andel sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid		
Personalomsättning - andel tillsvidareanställda medarbetare avgångna till extern arbetsgivare (redovisat per verksamhet)		
5 JÄMSTÄLLDHET 	8 ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR OCH EKONOMISK TILLVÄXT 	10 MINSKAD OJÄMLIKHET

Hållbar ekonomi och finansiering

Vårgårda kommun har en god ekonomisk hushållning med en hållbar ekonomi och finansiering.

Varje generation bär under sin livscykel kostnaderna för den service den konsumerat.

Det innebär att ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation förbrukat.

 Vårgårda kommun

Hållbar ekonomi och finansiering

Hållbar ekonomi och finansiering innebär att resursfördelning i Vårgårda kommun sker utifrån ett långsiktigt hållbart perspektiv. Enligt SKR:s ekonomirapporter som ges ut regelbundet ökar gapet mellan möjlig finansiering och behovet av service i kommunerna i framtiden. En väg att minska detta gap och få en hållbar ekonomi är att öka kvaliteten, se över vad som skapar värde för kommuninvånarna och hitta kvalitetsbristkostnader. I detta arbete är kommunens ledare och medarbetare mycket viktiga.

God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning handlar om att skapa förutsättningar för långsiktigt god ekonomi i all kommunens verksamhet och att kommunens investeringar till största del kan finansieras med egna medel. Det ekonomiska resultatet i Vårgårda kommun ska över tid uppgå till minst två procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.

Varje generation bär kostnaderna

God ekonomisk hushållning innebär att ekonomisk och verksamhetsmässig planering ska göras på ett sätt som upprätthåller en ekonomisk balans som beaktar både nuvarande och framtida generationers behov. Varje generation ska betala för sin förbrukning. En effektiv och ändamålsenlig verksamhet för dagens invånare ska säkerställas utan att ackumulera skulder som utgör en börda för framtida generationer.

Nyckeltal för inriktningsmålet
Ekonomiskt resultat (%) i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag.
Soliditet (eget kapital i förhållande till balansomslutning)
Självfinansieringsgrad

Uppföljning

Kommunen ansvarar för att bedriva sin verksamhet enligt de kommunala målen och styrdokumentet, samt de statliga lagar och bestämmelser som gäller för verksamheterna.

Efter antagen verksamhetsplan tar respektive verksamhetschef fram en plan för genomförande av inriktningsmålen strategier. Arbetet görs känt på samtliga enheter. Till stöd för genomförande finns ett metodstöd.

Förvaltningen följer under året löpande upp verksamheternas arbete och lämnar underlag för dialog och beredning i utskott och kommunstyrelsen och därefter kommunfullmäktige för beslut. Tre gånger per år sker uppföljning mer fördjupat; per 30 april, delårsrapport per 31 augusti samt årsredovisning per 31 december.

Genom en samlad uppföljning, där analys av nyckeltalen och andra faktorer som kan påverka målen är en bärande del och en dialog sker utifrån ett helhetsperspektiv, såväl mellan verksamheter inom förvaltningen som mellan förvaltning och förtroendevalda, kan styrkedjan stärkas.

Uppföljningsprocessens fokus är att styra mer mot effekt och helhet såväl inom social och miljömässig som ekonomisk hållbarhet. Detta förutsätter dialog i styrkedjan mellan förtroendevalda och förvaltning, så att avsedd effekt med styrningen uppnås.

Utifrån analys och därpå följande verifiering eller avfärdande av möjliga orsaker till eventuella resultatavvikelser, arbetar förvaltningen med förbättringsåtgärder för att åstadkomma effekt avsedd i målen. Tillsammans med uppföljningen på kommunövergripande nivå läggs grunden för kommande års planering och prioritering av verksamhet i syfte att lära av det som har hänt.

I samband med den fördjupade uppföljningen gör förvaltningen en sammanfattande bedömning som underlag till kommunstyrelsens beslut av huruvida inriktningsmålen för god ekonomisk hushållning kan anses uppnådda utifrån fyra nivåer: icke godtagbar, godtagbar, god samt mycket god nivå.

Den sammanfattande bedömningen väger in analys, nyckeltalens utfall samt eventuella andra faktorer som påverkar om avsedd effekt med inriktningsmålet nås.

Omvärldsanalys

Omvärldsanalysen ska ge ett helhetsperspektiv och långsiktighet i hur trender och förändringar påverkar möjligheterna med att skapa den goda kommunen Vårgårda. Genom att bevaka trender och osäkerheter i omvärlden skapas en förståelse och handlingsberedskap i den kommunala organisationen och fungerar som underlag för strategiska frågor i budget- och verksamhetsplanen.

Även om vi inte med säkerhet kan förutsäga framtiden, finns det mer eller mindre synliga trender som kommuner och regioner behöver förhålla sig till. Det kan handla om ökad komplexitet, nya utmaningar eller möjligheter som påkallar behov av nya arbetssätt eller perspektiv. Exempelvis klimatförändringar som vi måste förebygga och hantera och demografiska förändringar som påverkar både välfärden och kompetensförsörjningen.

Megatrender

Megatrender som går åt olika håll samtidigt är:

- Demografi
- Globalisering
- Värderingar
- Grön omställning
- Teknikutveckling

Världen har aldrig varit så uppkopplad och sammanlänkad som nu. Samtidigt finns mycket som talar för att vi går in i en period där förutsättningarna för globalisering och frihandel är mer oförutsägbara. Fler länder med stormaktsambitioner växer fram. Internationella normer och regler utmanas och säkerhetspolitik och ekonomisk politik väv ihop allt mer.

Vi har länge sett en förskjutning i världen från traditionella konservativa värderingar till individuella och frihetliga. Med geopolitiska spänningar och auktoritära styren finns tecken på att det kan stanna av.

Samtidigt blir befolkningen i stora delar av världen allt äldre. Hur påverkas världen av att befolkningen i etablerade demokratier åldras samtidigt som växande nationer med en ung befolkning tar allt större plats?

Det som vi betraktade som science fiction igår är verklighet idag. Sammankopplade tekniker som AI, kvantdatorer och 5G-nät håller nu på att transformera samhället dramatiskt. Ett fåtal aktörer har den data och datorkraft som behövs för att driva utvecklingen, och de agerar ofta på oreglerad marknad – här hinner lagstiftningen inte med.

Även den gröna omställningen går snabbare, men ännu inte tillräckligt snabbt. Ny teknik utgör en viktig del, men det kommer inte ensamt att lösa klimatkrisen. Att vi förändrar hur vi lever och konsumerar är avgörande för en framgångsrik grön omställning, både för att stoppa förändringar imorgon och för att minska effekterna idag.

Tio viktiga trender som kan komma att påverka det kommunala uppdraget mot år 2035

- Demografiska utvecklingen utmanar
- Invånare med alltmer ojämlika livsvillkor

SCB:s nya befolkningsframskrivning visar på en allt lägre befolkningstillväxt. Efter 2023 visade det sig att fertiliteten nu är den lägsta sedan den började mätas i Sverige 1749. Det i kombination med låg invandring gjorde att invånarantalet under 2023 minskade i 193 av 290 kommuner. Detta var inte fallet i Vårgårda, men kommunen behöver vara beredd på en sådan utveckling framöver även här.

Sveriges befolkning blir allt äldre. De kommande tio åren ökar antalet invånare som är över 80 år med drygt 50 procent samtidigt som antalet personer i arbetsför ålder bara ökar lite. Kommuner och regioner kommer att stå inför stora utmaningar när behoven av välfärdstjänster som sjukvård och äldreomsorg ökar.

Antalet barn och unga beräknas minska den närmaste tioårsperioden. Antalet barn i förskoleåldern (1–5 år) i Sverige är 100 000 färre 2023 än enligt SCB:s framskrivning från 2015. Det kommer alltså inte bara att bli svagare skatteintäkter än många räknat med utan också betydligt mindre behov av förskola, skola och barnomsorg.

Även om de flesta i Sverige får allt bättre hälsa och högre inkomster, så lever också allt fler med sämre livsvillkor. Skillnaderna i inkomster och framför allt förmögenheter har ökat snabbt. Stora skillnader i livsvillkor innebär att hela samhället utsätts för slitningar i form av ökad kriminalitet, färre gemensamma värderingar och lägre tillit.

- Omfattande resurser krävs för att hantera klimatförändringen
- Ökad efterfrågan på kritiska resurser

Arbetet med omställning mot hållbar utveckling prioriteras alltmer i kommuner. Utvecklingen går snabbt framåt, men vi ställs också inför både akuta behov och mer långsiktiga åtaganden.

Det råder brist på en rad kritiska resurser och vi behöver då producera fler varor på hemmaplan. Samtidigt krävs alltmer resurser för att hantera effekterna av klimatförändringarna. För att hantera effekter av

klimatförändringar och minska samhällets sårbarhet behöver bebyggelse och verksamheter anpassas, vilket innebär kostsamma investeringar för kommuner.

Att skapa ett långsiktigt hållbart och resilient samhälle kräver inte bara mer resurser, utan också att vi i grunden förändrar hur vi tänker, agerar och samarbetar.

- AI förändrar arbetslivet
- Autonoma system med eller utan människa
- Fler vägar till kunskap

Kommuner och regioner står inför en växande utmaning kring kompetensförsörjning, där varken personal eller ekonomi räcker till. Teknik och inte minst artificiell intelligens är en viktig del av lösningen, men den förutsätter att vi i allt högre utsträckning delar och nyttjar användardata. AI-lösningar kan både ta över arbetsuppgifter och stödja och förstärka mänsklig kompetens.

Samtidigt ser vi att både utbildningssystemet och inställningen till utbildning är i förändring, när lärandet finns tillgängligt via allt fler aktörer och plattformar. Behoven av mer praktisk yrkeskunskap kommer att öka i framtiden. Men också behovet av ett kontinuerligt lärande under hela yrkeslivet.

- Samhällskontrakt under omförhandling
- Demokratin utmanas
- "Tyckekonomin" breder ut sig

Alla de här förändringarna kommer i en tid då synen på kommuner och regioner förändras. Den statliga styrningen av den lokala nivån har ökat under lång tid och flera debattörer beskriver det lokala självstyret som ett problem som bör rättas till genom ökad statlig styrning. Samtidigt blir resursstarka medborgare allt mer aktiva och ställer högre krav på kommuner och regioner. Det demokratiska systemet utmanas också av hot och hat. Det här kompliceras ännu mer av att den så kallade "tyckekonomin" breder ut sig, att desinformation sprids mer ofta och etablerad kunskap och fakta ifrågasätts. På både kort och lång sikt är kommuners och regioners arbete för en stark demokrati viktigt. Det är i mötet med medborgarna som förtroende kan byggas.

- Höjd beredskap och civilt försvar – ett växande ansvar för kommunen

Trycket på Sveriges kommuner att stärka sin förmåga inom höjd beredskap och civilt försvar ökar stadigt. Staten har under senare år tilldelat kommunerna flera uppdrag inom detta område, vilket innebär att beredskapsfrågorna blir alltmer integrerade i den ordinarie

verksamheten. Kommunen har en central roll i att säkerställa samhällsviktiga funktioner vid kris och krig, och det kräver både strategisk planering och operativ förmåga. Arbetet med att bygga upp en robust beredskap kommer därför behöva prioriteras i kommuner under lång tid framöver.

Läs mer på SKR *Vägval för framtiden 5 - En spaning mot år 2035*

<https://skr.se/download/18.6ab5149b18acc28e1f823344/1695901660671/Vagval-for-framtiden-5.pdf>

Samhällsekonomisk utveckling

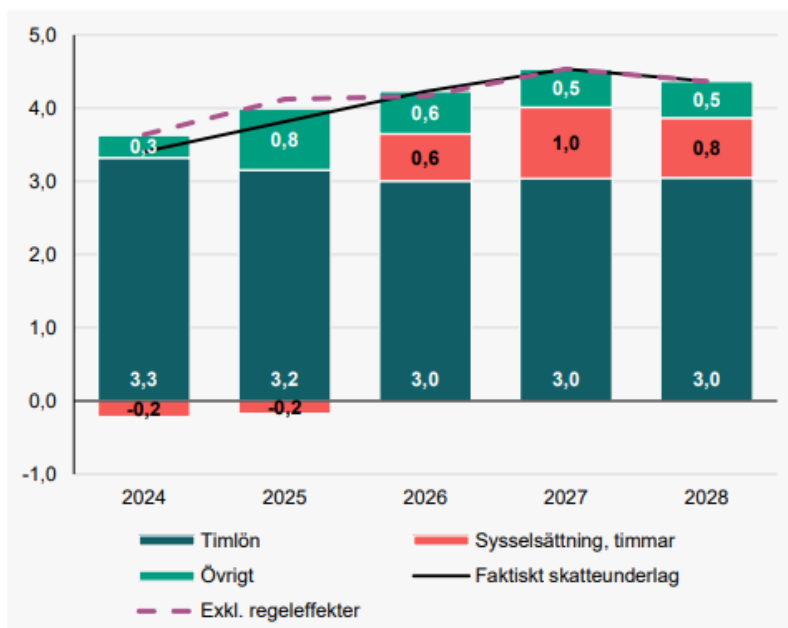
Aktuella faktorer som påverkar den samhällsekonomiska utvecklingen handlar främst om demografi, inflation samt en omvärld som upplevs alltmer osäker och ostabil. Det är en demografisk press i där barnafödandet minskar vilket leder till att de yngre invånarna minskar, samtidigt ökar de äldre invånarna. Inflationen bidrar till kostnadsökningar i högre utsträckning än vad skatteintäkter och generella bidrag ökar. Samtidigt som det säkerhetspolitiska läget blir ett allt större uppdrag för kommunerna.

SKR bedömer i augusti 2025 (cirkulär 25:38) att den svaga konjunkturen kvarstår 2025 men att BNP-tillväxten tar fart 2026 och håller sig över 2% 2027 och 2028. Arbetslösheten prognostiseras därmed att minska något de tre kommande åren.

Skatteunderlaget prognostiseras att i genomsnitt öka 4,1 procent för perioden 2025–2028. Det ger en skatteökning i reala termer på 2 procent vilket är en stark återhämtning efter två år med real minskning.

Diagram 2. Skatteunderlaget, årliga ökningar 2024–2028

Procentuell förändring respektive förändring, procentenheter

Källor: Skatteverket och SKR.

Procentuell förändring

Nyckeltal	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Faktiskt skatteunderlag	4,8	3,4	3,8	4,2	4,5	4,4
Regelförändringar*	0,2	-0,2	-0,3	0,1	0,0	0,0
Underliggande	4,7	3,6	4,1	4,2	4,5	4,4
Prisutveckling	6,6	4,5	-0,1	2,5	3,3	3,2
Realt skatteunderlag	-1,8	-0,9	4,3	1,6	1,2	1,1

**Bidrag till förändring av faktiskt skatteunderlag, procentenheter.*

Befolkningsutveckling

Antal invånare i kommunen uppgick till 12 485 efter andra kvartalet 2025, vilket är 24 fler invånare än utfallet för 2024. Under den senaste tioårsperioden har kommunen haft en positiv befolkningstillväxt där antalet invånare ökat med totalt 1 372 personer (2014–2024).

Orsaken till den ökade befolkningen mellan 2023 och 2024 var att 90 personer fler flyttade in till kommunen jämfört med utflyttade. Under året flyttade 753 personer till Vårgårda, vilket var fler än 2023. Antalet personer som flyttade från kommunen var 667 personer vilket också är fler än 2023. Födelsenettot var +/0. Det var 113 barn som föddes, vilket var 10 färre jämfört med året innan, och 113 personer som dog.

Ny trendbaserad långtidsprognos från mars 2025 visar på något lägre ökningstakt fram till 2033 där befolkningsökningens genomsnitt är 79 personer per år. Enligt prognosen förväntas Vårgårdas befolkning vara 13 171 år 2033 vilket motsvarar en ökning om sex procent mot antalet personer 2024.

Strategisk utveckling av större vikt i verksamheterna 2026–2028

Detta avsnitt beskriver viktiga utmaningar, händelser och förbättringar som finns under treårsperioden.

Attraktiv arbetsgivare – kompetensförsörjning

Den demografiska utmaningen innebär att kommunen behöver fler medarbetare inom framför allt vård och omsorg, detta samtidigt som stora pensionsavgångar. Hur kommunens medarbetare upplever arbetsgivaren och sin arbetssituation är avgörande för att kunna attrahera, rekrytera, utveckla och framför allt behålla medarbetare. Kommunen behöver säkerställa att det finns kompetens inom samtliga verksamheter på såväl kort som lång sikt för att skapa långsiktigt hållbara resultat. Samtidigt behöver alternativa arbetssätt med stöd av ny teknik utforskas.

I Vårgårda är arbetslöshetssiffrorna låga, samtidigt som den offentliga verksamheten har ett stort behov av arbetskraft framöver. Det kommer ställas på sin spets vad en kommun måste och kan erbjuda till den enskilde, och ett samskapande med civilsamhället kommer behövas för att kunna fortsätta utveckla välfärden.

Dialog med medborgarna stärker demokratin

Kommuner har ett flertal olika roller inom sitt geografiska område, det handlar om att tillhandahålla service som skola och omsorg om äldre, vara arbetsgivare, ansvara för samhällsbygget och sist men inte minst att vara en demokratiaktör.

De demokratiska värdena utmanas ständigt. Demokrati är idag ingen självklarhet och vi ser runtom i världen hur demokratin utmanas och ifrågasätts. Det demokratiska systemet utmanas också av hot och hat. Det visar att demokratin aldrig kan tas för given.

Demokratin och dess principer måste värnas varje dag. Det kommunala självstyret, där medborgare väljer sina förtroendevalda och beslut fattas nära medborgarna, utgör en hörnsten i det demokratiska system vi valt för Sverige.

I en kommun hanteras många komplexa frågor där flera perspektiv behöver hämtas in för att bättre kunna förstå och hantera hur man går vidare för att lösa utmaningar. Ett sätt att hämta in detta är att föra en dialog med Vårgårdaborna och de som verkar i Vårgårda i aktuella frågor. Dialogen och mötet med medborgarna ökar förtroendet och tilliten mellan medborgare, tjänstepersoner och politiker, vilket stärker demokratin.

Förändringar av lagar och styrdokument

Den nya socialtjänstlagen, som trädde i kraft 1 juli 2025, innebär en av de största omställningarna i socialtjänstens historia och den påverkar såväl arbetssätt som kultur.

Lagen betonar en samlad socialtjänst med fokus på förebyggande och tidiga insatser, lätt tillgänglighet och närhet för den enskilde.

Myndighetsutövningen får en mindre framträdande roll, medan stöd, delaktighet och medskapande lyfts fram som centrala delar.

För Vårgårda kommun innebär det att vi stegvis behöver utveckla våra arbetssätt. Den nya lagen lyfter särskilt fram att socialtjänsten ska vara kunskapsbaserad, vilket innebär att vi bygger vårt arbete på en kombination av evidens, beprövad erfarenhet och brukares egna erfarenheter. Ett jämställdhetsperspektiv ska också genomsyra all planering, beslut och uppföljning.

Ett viktigt område blir också systematisk uppföljning, där metoder som Individbaserad systematisk uppföljning (ISU) kan vara ett stöd i att följa resultat, utveckling och kvalitet över tid.

I Vårgårda kommun pågår till viss del redan ett arbete som ligger nära intentionerna i den nya lagen, bland annat genom Signs of Safety inom individ- och familjeomsorgen. Samtidigt krävs ett långsiktigt utvecklingsarbete för att bygga en socialtjänst som på allvar blir nära, förebyggande och hållbar, både för invånarna och för organisationen.

Digitalisering inom verksamheterna

Under 2025 genomfördes en prioritering av digitaliseringsprojekt som fortsatt är vägledande under planperioden. Prioriteringen aktualiseras åter under hösten 2025 inför år 2026 för att följa upp och vid behov omprioritera. Återrapportering sker inom ramen för målet "Kultur och arbetssätt" och dess digitaliseringsstrategi.

För att främja långsiktig robusthet och en hållbar verksamhet av fortsatt god kvalitet ses möjligheten till en breddad samverkan inom IT över, där fler kommuner samverkar utifrån avtalssamverkan.

Civil beredskap

Området civil beredskap och planering för höjd beredskap är ett område som blivit alltmer aktuellt de senaste åren. Kommunen behöver planera för och genomföra de direktiv som åläggs kommunen av statliga myndigheter. Kommunen behöver fortsätta utveckla kompetens och strukturer för att hantera kriser och höjd beredskap. Detta är ett långsiktigt arbete som kräver tydlig ledning, prioritering och

resurssättning – och som blir allt viktigare i takt med att allt fler statliga direktiv inom området tilldelas kommunerna.

Vårgårdas tillväxt

Under perioden kommer kommunen arbeta med översiktsplan, ett arbete som kommer involvera både hela den geografiska kommunen och även många olika samhällsaktörer, som exempelvis föreningar, företag, markägare.

I takt med att samhället växer ökar belastningen på de försörjningstjänster som påverkas av samhället. Både reningsverk och vattenverk är aktuellt att utöka under budgetperioden och kommunen arbetar med att ta ansvar för fler områden där vatten och avlopp löses bättre i en helhet med kommunen som huvudman.

Strategisk lokalförsörjning

Ett nytt särskilt boende för äldre kommer att byggas under budgetperioden. Detta kommer kräva ett stort arbete för samtliga verksamheter, det handlar inte bara om att bygga bästa möjliga särskilda boende utan även att fylla det med meningsfulla aktiviteter och en möjlighet till ett gott liv.

Lokalförsörjningsarbetet fokuserar på omställning av lokaler eftersom demografin förändras de kommande åren, med en minskad andel yngre och ökad andel äldre.

Budgetförutsättningar 2026–2028

Den kommunala skattesatsen för Vårgårda kommun uppgår till 21,61 procent för hela budgetperioden. Detta innebär en oförändrad skattesats jämfört med 2025. Skatteintäkter för åren 2026 - 2028 är baserad på SKR:s skatteprognos publicerad i april 2025. SKR:s modellverktyg för Skatter och generella statsbidrag har använts vid beräkning av intäkterna.

Antagande har gjorts om att befolkningen i Vårgårda kommun kommer att öka med 70 personer årligen under de kommande tre åren, med utgångspunkt från befolkningsmängd per 1 november 2024. Den 1 november 2024 hade Vårgårda kommun 12 467 kommuninvånare. Med den utgångspunkten har antagande gjorts att befolkningen är 12 537 personer den 1/11 2026, 12 607 personer den 1/11 2027 och 12 677 personer den 1/11 2028.

Den 30/6 2025 visar statistik från SCB att befolkningen är 12 485 personer, vilket innebär att kommunens invånarantal är 18 personer fler än budgeterat invånarantal per 1/11 2025.

Statisticon har lämnat en befolkningsprognos för Vårgårda kommun i mars 2025. Uppgifterna om antal invånare i prognosen ligger till grund för beräkning av volymförändringar inom utbildning och äldreomsorg. Kommunen tillämpar en modell för att beräkna kostnadseffekter i rambudget för förskola/skola, gymnasieskola och äldreomsorg till följd av förändringar i demografistrukturen mellan budgetåren. I modellen beräknas en rörlig ersättning för förskolebarn, barn i fritids, grundskoleelever, gymnasieelever samt brukare inom äldreomsorgen. Ersättningen multipliceras med volymändringar för respektive verksamhet och redovisas i kommunbidragsmallen.

Lönekostnadsökning för 2026 är satt till 3,0 % och avser ökade kostnader i samband med löneöversynen 2026. Detta är 0,4 procentenheter lägre än nivån SKR rekommenderar.

SKR har rekommenderat kommuner att lägga ut personalomkostnader (PO) år 2026 motsvarande 40,66 procent av bruttolönerna, vilket innebär en sänkning från 41,39 procent. I PO ingår förutom lagstadgade arbetsgivaravgifter även särskild löneskatt, avtalsförsäkringar och avtalspensioner inklusive förmånsbestämd ålderspension. Utifrån SKR:s rekommendation ingår PO för 2027 och 2028 på motsvarande 41,39 procent då SKR prognostiserar en ökning av PO efter 2026.

Övriga intäkter och kostnader räknas upp med 3,1 % vilket är 0,1 procentenhet lägre än SKRs rekommendation av uppräknings för övrig förbrukning i prisindex för kommunal verksamhet (PKV).

Från 2019 har låneskulden ökat, vilket lett till att upplåningskostnaden ökat de senaste åren. Låneskulden prognostiseras att fortsätta öka de kommande åren vilket bidrar till ökade räntekostnader.

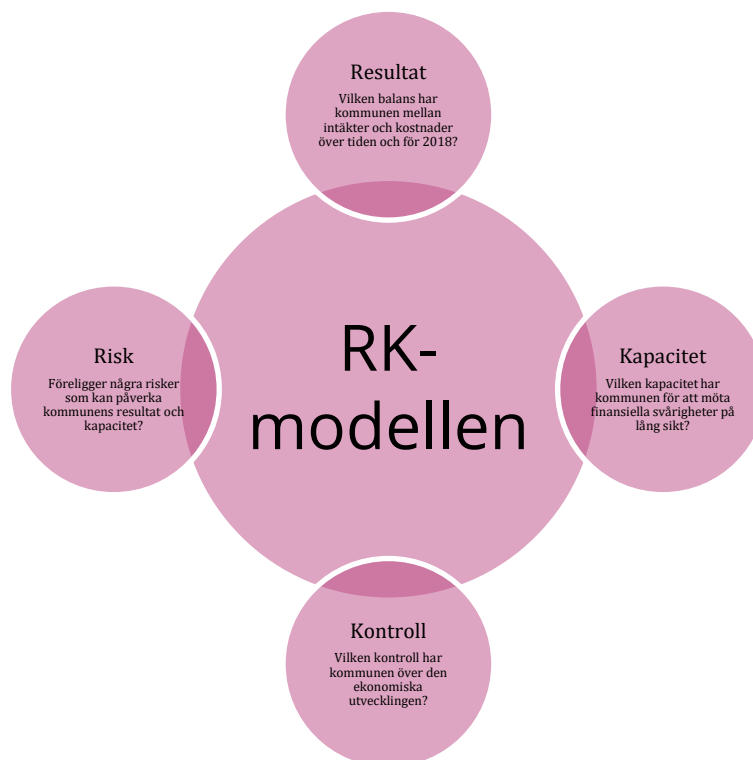
Utifrån SKR:s rekommendation är den budgeterade internräntan 2,5 % under hela budgetperioden.

Kapitalkostnaderna baseras på investeringsutfallet 2024, budgeterade investeringar 2025, vilket även ombudgeteringar från 2024 till 2025, samt beslutade investeringsramar för åren 2026 – 2028, med en uppskattning om när investeringarna förväntas bli aktiverade.

För internpriser inom hyror, lokalvård och vaktmästeri samt kost används olika index. Förutom lönerevision kommunals avtalsområde används olika KPI, delar av fastighetsförvaltarindex samt livsmedelsprisindex.

Ekonomisk analys

Utifrån resultat- och balansräkning samt investeringsbudget lämnas här en kortfattad ekonomisk analys, vilken utgår från fyra ekonomiska perspektiv enligt bilden nedan.

Resultat

I Kommunallagen (2017:725) 11 kap 1§ anges att *"Kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2--6 §§. Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen eller landstinget."* Att hushålla med begränsade resurser är viktigt utifrån synsättet att varje generation själv skall bära sina egna kostnader.

En viktig förutsättning är att det råder balans mellan löpande intäkter och kostnader. När den löpande driften har finansierats bör en tillräckligt stor andel av skatteintäkterna återstå för att finansiera årets investeringar med. Den långsiktiga ekonomiska målsättningen är att kommunens resultat under åren ska uppgå till minst 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Infrias detta mål ger det goda förutsättningar för egenfinansiering av investeringar samt finansiering av framtida pensionskostnader.

Under den senaste tioårsperioden har Vårgårda kommuns resultat varit positiva. Årets resultat har i snitt varit 2,2% (15,3 mnkr).

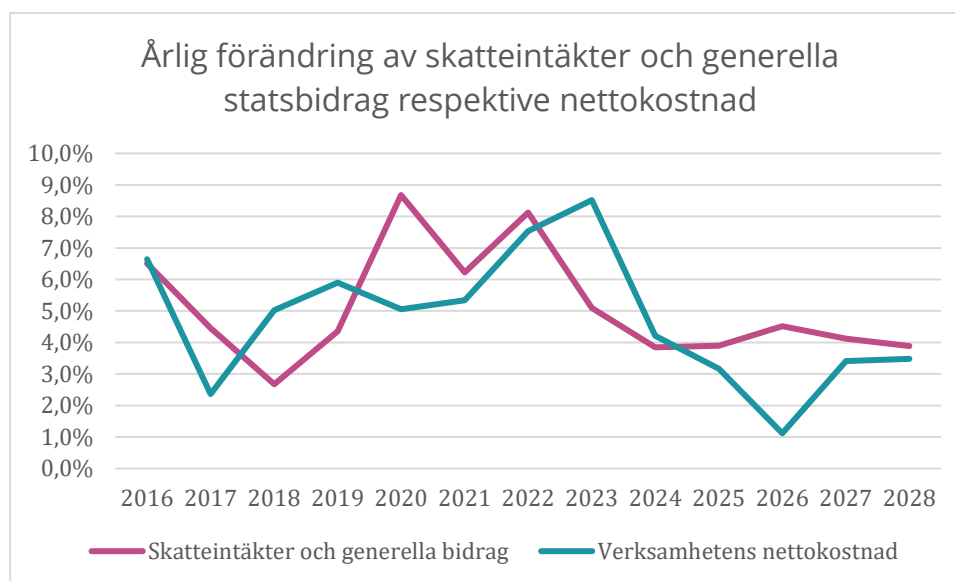
År som sticker ut är bland annat 2019, då kommunen gjorde ett resultat på 0,2 mnkr. Det sämre resultatet berodde på att kommunen erhöll

engångspremier för förmånsbestämd ålderspension vid skifte av pensionsadministratör. Åren 2020–2022 var årligen i snitt 30,5 mnkr. År 2020 berodde det positiva resultatet till största delen på engångssatsningar i samband med Coronapandemin. År 2021 och 2022 berodde det positiva resultatet främst på relativt låg kostnadsutveckling och ökade skatteintäkter. 2023 års resultat stannade på 6,1 mnkr, det förhållandevis låga resultatet berodde främst på höga pensionskostnader och lägre skatteintäkter från utjämningsystemet.

Det prognostiserade resultatet 2025 (augusti), uppgår till 6,9 mnkr (0,7 procent). Det låga resultatet beror främst på motsatt effekt jämfört med åren 2021–2022. Det vill säga högre kostnadsökningar generellt jämfört med ökning av skatteintäkter och generella bidrag.

För budget 2026–2028 uppgår budgeterat resultat till 3,4 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Målet om att resultatet minst ska uppgå till 2,0 procent i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag infrias.

En viktig förutsättning för en god ekonomisk hushållning är att verksamhetens nettokostnader inte ökar mer än vad den främsta inkomstkällan skatteintäkter gör.

En annan förutsättning för en god ekonomisk hushållning är att verksamhetens nettokostnader långsiktigt understiger 98 procent av skatteintäkterna och generella statsbidrag. Verksamhetens nettokostnader har under en längre period legat en bit under 98 procent.

Under budget- och planperioden kommer nettokostnaderna att ligga under 90 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Avskrivningarnas andel av skatteintäkter och generella statsbidrag ökar till följd av höga investeringsnivåer.

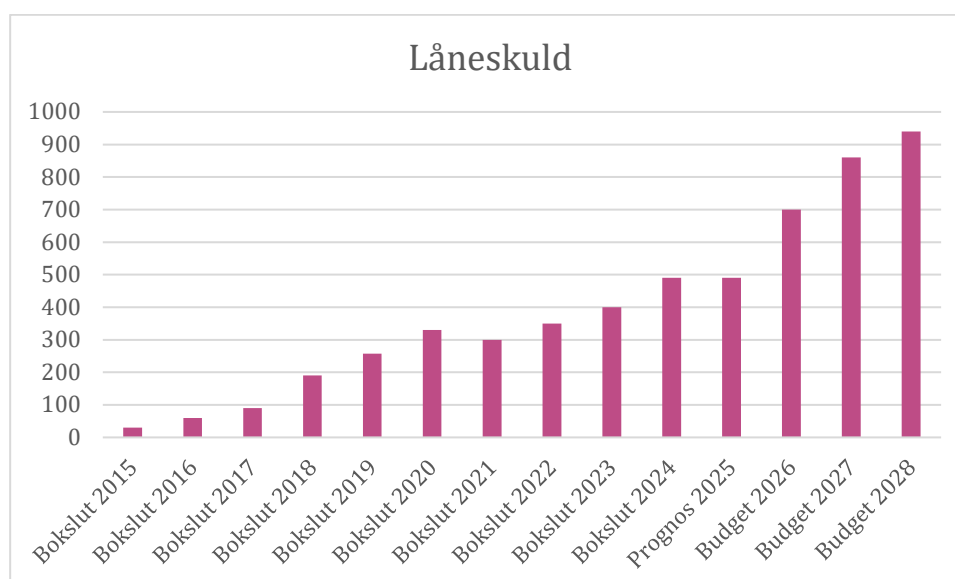
	Bokslut										Prognos	Budget		
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Verksamheternas Nettokostnad exkl. avskrivningar	94,2%	93,9%	92,1%	94,5%	96,2%	92,6%	91,6%	91,2%	93,8%	94,0%	92,8%	89,6%	88,5%	88,2%
Avskrivningar	4,0%	4,4%	4,2%	4,0%	3,8%	4,1%	4,3%	4,2%	4,7%	4,8%	5,4%	5,3%	5,8%	5,7%

Skattefinansieringsgraden mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med de skatteintäkter som återstår när den löpande driften är finansierad. En skattefinansieringsgrad på 100 procent innebär att kommunen kan finansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringarna och att kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme stärks.

Investeringsnivåerna 2018–2024 har varit höga. Även prognosen för 2026–2028 visar på en hög investeringsnivå. De höga investeringsnivåerna har medfört att kommunen inte har kunnat självfinansiera investeringarna.

	Bokslut										Budget			
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Resultat + avskrivningar (mnkr)	32,7	36,8	49,1	34,9	25,0	52,6	63,5	71,4	46,3	43,8	56,6	84,3	91,3	96,9
Total investeringsvolym (mnkr)	47,9	71,4	87,3	127,6	134,0	40,6	70,2	92,8	106,4	130,4	199,5	131,1	230,5	132,2
Självfinansieringsgrad %, enskilt år	68,2%	51,5%	56,3%	27,4%	18,6%	129,6%	90,4%	76,9%	43,5%	33,6%	28,4%	64,3%	39,6%	73,3%
Självfinansiering 3 år			57,4%	42,2%	31,2%	37,2%	57,6%	92,1%	67,2%	49,0%	33,6%	40,1%	41,4%	55,2%

De planerade investeringsbehoven medför att låneskulden kommer att öka under budget- och planperioden 2026–2028. Ytterligare nyupplåning medför ökade räntekostnader och ett minskat utrymme till verksamheternas driftskostnader.

Under många år har kommunen haft en betryggande likviditet, och har inte behövt tillföra externa likvida medel. Under perioden 2016–2019

har kommunens behov av att tillföra medel startat, då investeringstakten ökat och bidragit till ett negativt kassaflöde. Tillförda medel genom externa lån har.

Kommunen har ett omfattande borgensåtagande som per den 31 augusti 2025 uppgår till totalt 452,9 mnkr. Den övervägande andelen av borgensåtaganden avser kommunens dotterbolag Vårgårda Bostäder AB. En mindre andel är riktade mot föreningar.

Soliditet

Soliditeten är ett mått på den finansiella styrkan på lång sikt. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som är finansierade med egna medel, det vill säga skatteintäkter.

Skuldsättningsgraden visar hur mycket av tillgångsmassan som inte är finansierad via det egna kapitalet.

	Bokslut										Budget			
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Eget kapital (mnkr)	278,0	289,2	312,3	321,9	322,1	345,6	376,6	413,4	416,1	416,7	451,1	484,1	517,3	553,9
Balansomslutning (mnkr)	499,1	557,8	647,9	752,8	817,6	929,4	932,7	1 050,8	1 118,6	1 199,2	1 301,9	1 436,0	1 593,4	1 675,4
Soliditet %	55,7%	51,8%	48,2%	42,8%	39,4%	37,2%	40,4%	39,3%	37,2%	34,7%	34,7%	33,7%	32,5%	33,1%
Skuldsättningsgrad %	44,3%	48,2%	51,8%	57,2%	60,6%	62,8%	59,6%	60,7%	62,8%	65,3%	65,3%	66,3%	67,5%	66,9%

Soliditeten har under de senaste åren legat på en relativt låg nivå. Det beror på att tillgångarna ökar mer än resultatet. Ökningen av tillgångarna hänger samman med höga investeringsvolymerna. Under den kommande budget- och planperioden uppnås inte målet om 40 procents soliditet. De höga investeringsvolymerna i förhållande till den budgeterade resultatnivån bidrar till att soliditeten minskar. Skuldsättningsgraden ökar i slutet av budget- och planperioden på grund av utökade lånebehov.

Kontroll

En viktig del för att nå och bibehålla god ekonomisk hushållning är att det finns en god budgetföljsamhet i kommunen.

Det är många olika faktorer som påverkar ett årsresultat. Vissa poster har kommunen begränsade möjligheter att påverka. Hit hör skatteunderlagets utveckling vars förändring i första hand hänger samman med den samhällsekonomiska utvecklingen. För att nå en budget i balans ska för verksamheten anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

	Bokslut										Prognos	
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	
Budgetavvikelse, årets resultat	-0,4	-1,6	9,3	2,1	-12,9	9,8	16,2	25,1	-3,5	-5,0	6,9	
Budgetavvikelse, kommunbidrag	-3,5	1,9	4,2	-5,8	-6,9	0,3	-2,6	-14,7	-9,7	-15,8	-14,2	

Budgetavvikelsen för kommunen i sin helhet men även för förvaltningen har under de senaste åren varit ojämn och under enskilda år relativt stor.

Balanskrav

Balanskravet innebär att de budgeterade intäkterna måste överstiga de budgeterade kostnaderna. De budgeterade resultaten för budget- och planperiod 2026–2028 uppgår till 3,4 procent av skatteintäkter och statsbidrag. Det innebär att balanskravet är uppfyllt.

Vårgårda
kommun